E-Stories

Göçmen Üniversite Öğrencilerinin Dil ve Teknoloji Kullanım Becerilerinin Desteklenmesinde Dijital Öyküleme

Yükseköğretim
ERASMUS+

KA220-HED -
Yükseköğretimde iş birliği ortaklıkları

Referans Numarası:
2023-1-TR01-KA220-HED-000167303
Süre:
31.12.2023 - 30.12.2026 (36 ay)

WP3

Öykü Ögeleri ve Yapısı

Öğretmenler için

Paderborn Üniversitesi

Prof. Dr. Marc Beutner

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CC BY SA

Öykü Ögeleri ve Yapısı

İçerik tablosu

1. Giriş
2. Öykü Ögeleri ve Öykü Yapısı
3. Yapılandırılmış bir Öykünün Önemi
4. Özet

Öykü Ögeleri ve Yapısı

1. Giriş

Öykü ögeleri, bir anlatıyı oluşturan, olay örgüsüne yapı ve tutarlılık kazandıran temel bileşenlerdir.

Bu unsurlar; olay örgüsü, giriş, çatışma, dönüm noktası, çözüm, karakter, ortam ve olay örgüsü noktaları gibi, hepsi bir arada çalışarak etkili bir öykü oluşturur.

"Bu çok önemlidir çünkü anlatım, hem dünyanın anlamını hem de sosyal dünyanın kendisini şekillendiren bir faaliyettir." (Stocchetti, 2016, s. 13)

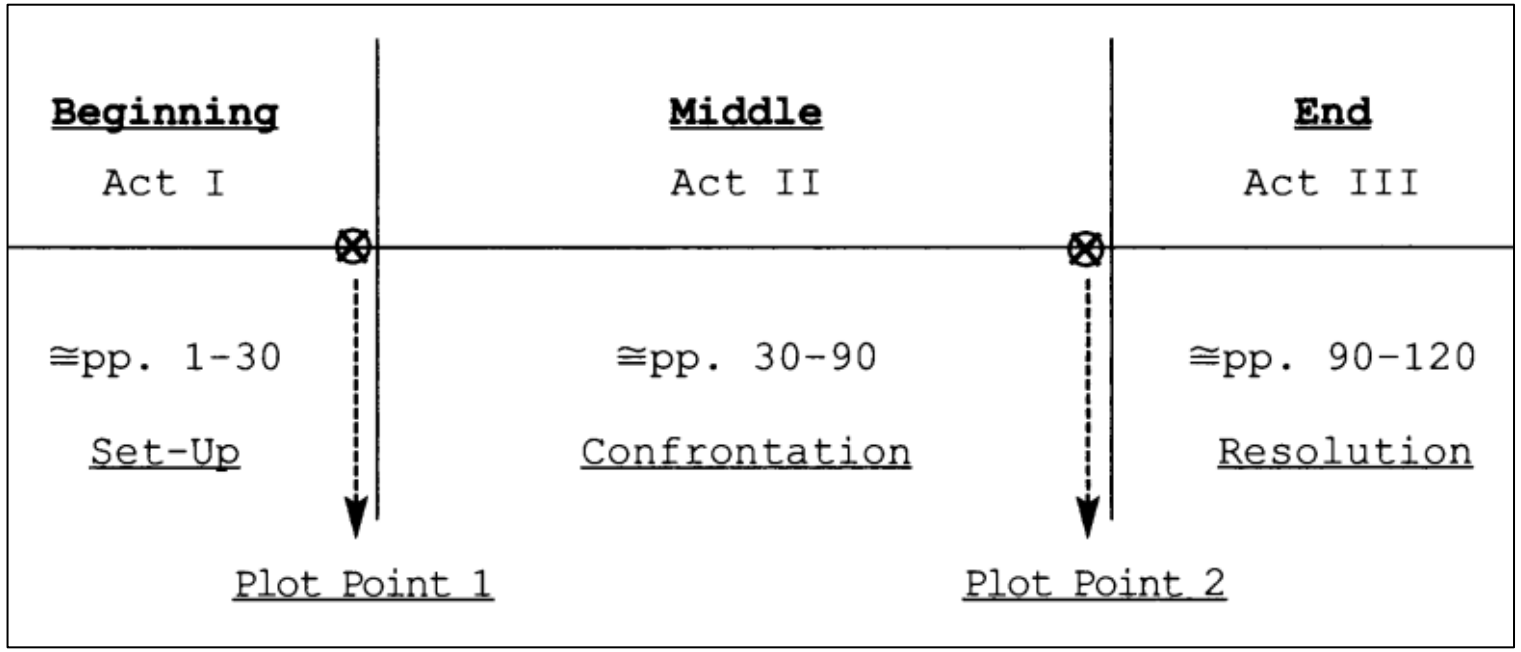
Öykü Ögeleri ve Yapısı

Yazar ve senaryo yazarı Syd Field'a (2005) göre bir hikâyenin şu temel unsurları şunlardır:

Olay örgüsü (giriş, gelişme, sonuç)	Kurgu	Yüzleşme (çatışma)	Dönüm noktası
Çözüm	Karakter	Ortam	Olay Örgüsü Noktası

Öykü Ögeleri ve Yapısı

Bu öğeleri bir araya getirdiğinizde, Syd Field'in (2005, s. 21) **Üç Perdelik Yapı** olarak da bilinen senaryo paradigmasını görebilirsiniz.

Öykü Ögeleri ve Yapısı

2. Olay örgüsü (giriş, gelişme, sonuç)

Olay örgüsü: Bir anlatı içinde ortaya çıkan olaylar ve eylemler dizisi olarak tanımlanır. Olay örgüsünü üç bölüme ayırmak yaygın bir uygulamadır.

- **Giriş / Perde I:** Anlatının kurgusal evrene girişini, birincil karakterlerin tanıtımını ve temel çatışmanın kurulmasını içerir.

- **Gelişme/ Perde II:** Olay örgüsünün geliştiği, çatışmaların derinleştiği ve karakterlerin zorluklar, dönüm noktaları ve önemli olaylar aracılığıyla ilerlediği bölümdür.

- **Sonuç / Perde III:** Olay örgüsünün çözülmesini ve çatışmaların açıklığa kavuşmasını içerir. Genellikle bir dönüm noktası ve nihai çözümle birleştirilerek, anlatının tamamlanmasını sağlar.

Öykü Ögeleri ve Yapısı

2. Kurgu

• Etkili bir kurgu, karakterleri ve bulundukları koşulları tanıtmayı; ayrıca izleyiciyi senaryo boyunca yönlendiren eylemler aracılığıyla net bir anlatı oluşturmayı içerir.

• Öykü, ilk kelimelerden itibaren görsel olarak canlandırılmalı ve okuyucunun ilk on sayfa içinde ana karakteri, dramatik öncülü ve durumu anlaması sağlanmalıdır. Bu, öykünün ivmesini korumak açısından son derece önemlidir.

• İlk sayfalar, okuyucuyu ilgilendirmek ve öykünün sahnesini kurmak amacıyla, tutarlı bir dramatik eylem birimi olarak ele alınmalıdır.

• Kurgu, bir başlangıç, orta ve sonu kapsayan; genel öyküleme sürecinin ayrılmaz bir parçası olan senaryonun yapısını oluşturmak için gereklidir.

Öykü Ögeleri ve Yapısı

2. Yüzleşme/ Çatışma

• **Yüzleşme,** yani çatışma, dramanın itici gücüdür; onsuz eylem, karakter gelişimi veya öykü ilerlemesi gerçekleşmez. Zorlayıcı bir senaryo oluşturmak için çatışma gereklidir.

• **Senaryo yazarları,** anlatılarını şekillendirirken iç çatışma (örneğin korku ve duygusal çelişkiler) ile dış çatışma (örneğin fiziksel yaralanma veya hayatta kalma zorlukları) arasında seçim yapmalıdır. Bu seçim, karakterin yolculuğunu ve genel olay örgüsünü doğrudan etkiler.

• **Kilit olay,** genellikle karakteri çatışmaya iten ve duygusal yolculuklarında dönüşümü başlatan önemli bir an olarak hizmet eder. Bu olay, öykü öğelerini birbirine bağlamak ve anlatıyı ilerletmek açısından büyük önem taşır.

• **Çatışmanın** doğasını anlamak, karakterlerin senaryo boyunca nasıl etkileşime gireceğini ve gelişeceğini belirlediği için öykünün yapılandırılmasına katkı sağlar.

Öykü Ögeleri ve Yapısı

2. Dönüm Noktası

• **Dönüm noktası,** ana çatışmanın en yoğun hâle geldiği ve kahraman için belirleyici bir yola açan öykünün kritik anıdır. Burada gerilim yüksek düzeye ulaşır ve öykünün sonucu belirsiz bir dengeye oturur.

• Dönüm noktası, gerilim ve çatışmanın artmasının ardından, genellikle senaryonun sonlarına doğru ortaya çıkar ve karakterin yolculuğunun doruk noktası olarak işlev görür. Kahraman, çoğu zaman önemli karakter gelişimini tetikleyen en büyük zorluklarla yüzleşmek durumundadır.

• **Dönüm noktası,** merkezi çatışmayı çözmesi ve hikâyenin temel sorularını yanıtlaması açısından izleyiciye duygusal kazanç sağlar. Bu an, genellikle dönüm noktasının sonuçlarının açığa çıktığı bir çözüme yol açar.

• Etkili dönüm noktaları, öykünün yerleşik temaları ve karakterlerle tutarlılığını korurken, izleyiciyi şaşırtma yeteneğine sahip olmalarıyla karakterizedir ve tatmin edici bir anlatı deneyimi sunar.

Öykü Ögeleri ve Yapısı

2. Çözüm

Çözüm, öyküdeki çatışmaların çözüldüğü ve karakterlerin bir sonuca ulaştığı, senaryonun son eylemidir. Anlatının kapanmasını sağlar ve öykü boyunca ortaya atılan temel soruları yanıtlar.

• Bu aşamada, ana karakterin yolculuğu, başarılı ya da başarısız, hayatta ya da ölü olsun, birincil çatışmanın çözümüyle sonuçlanır. Bu an, izleyicinin duygusal tatmini açısından büyük önem taşır.

•Çözüm yalnızca bir son değildir; senaryoda daha önce kurulmuş anlatı ağlarını birbirine bağlayan ve izleyicinin doruk noktasının etkilerini anlamasına yardımcı olan bir noktadır.

• Genellikle hikâyenin temalarını yansıtır, kahramanın büyümesini veya değişimini gösterir ve senaryonun genel mesajı hakkında izleyiciye bilgi verir.

• Aynı zamanda gelecekteki olası gelişmelere zemin hazırlayarak, izleyicide tamamlanmışlık duygusu yaratır ve karakterlerin öykünün ötesindeki yaşamlarına da işaret eder.

Öykü Ögeleri ve Yapısı

2. Karakter

Karakterler, bir senaryonun itici gücünü oluşturur ve öykünün odak noktası olarak işlev görürler. Temaları ve çatışmaları somutlaştırarak anlatıyı izleyici için ilişkilendirilebilir ve ilgi çekici hâle getirirler.

• Her **karakterin**, öykü boyunca gelişimlerine katkıda bulunan farklı özellikleri, motivasyonları ve kişilik çizgileri olmalıdır. Bu derinlik, izleyicilerin karakterlerle duygusal bağ kurmasını ve onların yolculuklarına yatırım yapmasını sağlar.

• Genellikle merkezi karakter olan **kahraman**, değerlerini ve inançlarını test eden, öykünün sonunda büyüme veya dönüşümle sonuçlanan zorluklarla karşılaşır. Bu karakter evrimi, güçlü ve etkileyici bir anlatı için gereklidir.

• **Destekleyici karakterler**, kahramanın yolculuğunu şekillendirmede, öyküyü zenginleştiren ve çatışma, yardım veya engeller sağlayarak karakter dinamiklerini geliştiren kritik roller üstlenirler.

• İyi tasarlanmış karakterler, etkileşimleri ve aldıkları kararlar aracılığıyla olay örgüsünü ilerletir ve izleyiciyle birden fazla düzeyde etkileşime girerek senaryonun genel etkisine katkıda bulunur.

Öykü Ögeleri ve Yapısı

2. Ortam

Ortam, öykünün geçtiği zaman ve mekanı belirleyerek karakterlerin eylemleri ve anlatının olayları için bağlam sağlar. İzleyiciyi öykünün dünyasına çekmek açısından büyük önem taşır.

• İyi tanımlanmış bir ortam, senaryonun görsel anlatımını güçlendirir ve izleyicinin karakterleri ile olay örgüsünü etkileyen atmosferi görselleştirmesine yardımcı olur.

• Ortam, öykünün genel ruh haline ve temalarına katkıda bulunur; belirli konumlar ve zaman dilimleri aracılığıyla duygusal tonu yansıtabilir. Örneğin, karanlık ve yağmurlu bir şehir manzarası umutsuzluk hissi uyandırırken, aydınlık ve güneşli bir manzara umut verebilir.

• Ayrıca, ortam anlatıyı ve karakterlerin kararlarını etkileyerek kendi başına bir karakter gibi işlev görebilir; komplo ilerlemesini sağlayan engeller veya fırsatlar yaratabilir.

• Ortamın etkin kullanımı, senaryoya sorunsuz bir şekilde entegre edilmesini ve karakter gelişimi ile öykü ilerlemesini gölgelemeden desteklemesini içerir.

Öykü Ögeleri ve Yapısı

2. Olay Örgüsü Noktası

Olay örgüsü noktaları, bir senaryodaki öyküyü ilerleten ve anlatı yapısını güçlendiren kritik olaylar veya anlardır. İzleyiciye olay örgüsü boyunca rehberlik eden işaretler görevi görürler.

• Genellikle her perdenin sonunda, hikayenin temposunu korumaya ve izleyiciyi meşgul etmeye yardımcı olan kilit olay örgüsü noktaları bulunur. Bu noktalar, riskleri belirlemek ve karakter gelişimini yönlendirmek için gereklidir.

• İlk olay örgüsü noktası çoğunlukla kahraman için önemli bir değişiklik veya karara işaret eder ve ardından gelişecek çatışma ile karakter yolculuğuna zemin hazırlar. Örneğin, Matrix filminde birinci dönüm noktası, Neo'nun kırmızı hapı seçtiği andır; bu seçim onu bambaşka bir gerçekliğe taşır.

• Sonraki olay örgüsü noktaları, anlatıyı derinleştiren yeni zorluklar ve keşifler sunarak ilk çatışmanın üzerine inşa edilir. Gerilim yaratmak ve izleyiciyi karakterlerin eylemlerine bağlı tutmak için tasarlanmıştır**.**

• Nihayetinde olay örgüsü noktaları yalnızca eyleme dayalı değildir; karakterleri ve öykünün yönünü önemli ölçüde etkileyen sessiz karar veya uygulama anlarını da kapsayabilir.

Öykü Ögeleri ve Yapısı

3. Yapılandırılmış bir Öykünün Önemi

Yapılandırılmış bir öykü, anlatıyı yönlendiren ve tüm unsurların uyum içinde bütünleşmesini sağlayan net bir çerçeve sunar. Bu yapı, izleyicinin olay örgüsünü takip etmesini ve karakterler ile olaylar arasındaki ilişkileri anlamasını kolaylaştırır.

Genellikle giriş, orta ve son bölümlerden oluşan mantıksal bir ilerleme izler. Bu düzen, öykünün temposunu dengeler, izleyiciyi öykü boyunca meşgul eder ve gerilimi artırır.

İyi tanımlanmış bir yapı, karakterlerin zorluklarla yüzleşmesine ve çatışmalara verdikleri tepkilerle gelişmelerine olanak tanır. Bu gelişim, izleyiciyle bağ kuran, ilişkilendirilebilir ve dinamik karakterler yaratmak için önemlidir.

Olay örgüsü noktaları, anlatıyı ileriye taşıyan ve öykünün yönünü değiştiren önemli anları işaret eder. Bu noktalar, hikayenin temposunu korur ve öykünün ilgi çekici kalmasını sağlar.

Son olarak, yapılandırılmış bir öykü, tüm gevşek uçları birbirine bağlayan, merkezi çatışmayı çözen ve izleyiciye tatmin edici bir kapanış sunan bir çözümle tamamlanır. Bu çözüm, öykünün temalarını pekiştirir ve kalıcı bir etki bırakır.

Öykü Ögeleri ve Yapısı

4. Özet

- Tüm öykü ögeleri, uyum içinde birlikte çalışmalıdır.
- Parçalar ile bütün arasındaki bu ilişki, güçlü ve etkileyici bir anlatı için büyük önem taşır.
- Yapılandırılmış bir öykü, anlatıya rehberlik eden ve tüm unsurların uyumlu bir şekilde bütünleşmesini sağlayan net bir çerçeve sunar.
- Bu düzen, izleyicinin olay örgüsünü takip etmesine ve karakterler ile olaylar arasındaki ilişkileri anlamasına yardımcı olur.

Kaynakça

Alan, S. (2005). *Screenplay. The foundations of screenwriting. A step-by-step guide from concept to finished script.* Delta.

Stocchetti, M. (2016). The politics of education and the digital turn in storytelling: A critical introduction. In M. Stocchetti (Ed.), *Storytelling and education in the digital age. Experiences and criticisms*, (pp. 13-30). Peter Lang.

İletişim

Paderborn Üniversitesi

http://www.upb.de/wipaed

Prof. Dr. Marc Beutner
Tel: +49 (0) 52 51 / 60 - 23 67
Faks: +49 (0) 52 51 / 60 - 35 63
E-Posta: marc.beutner@uni-paderborn.de

Co-funded by the European Union

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir. Bununla birlikte, ifade edilen görüş ve düşünceler sadece yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği'nin veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

CC BY SA